

ISSN 0453-8307

ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

**ХVІ ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ
(14 квітня 2016 р.)**

**Збірник наукових праць
Секція 2: «Теплофізика, теплоенергетика, наноматеріали та
нанотехнології»**

ОДЕСА 2016

УДК 547; 37.022

Еколого-енергетичні проблеми сучасності / Збірник наукових праць всеукраїнської науково - технічної конференції молодих учених та студентів. Одеса, 14 квітня 2016 р. – Одеса, Видавництво ОНАХТ, - 2016р. – 95 с.

Збірник включає наукові праці учасників, що об'єднані по темам: теплофізичні проблеми в різних галузях науки і техніки; енергетика і енергозбереження в сучасних виробництвах.

Матеріали подано українською, російською та англійською мовами.

ISSN 0453-8307 © Одеська національна академія харчових технологій

ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ РОБОТИ ЗАПАЛЬНО-ЧЕРГОВИХ ПАЛЬНИКІВ ДЛЯ ФАКЕЛЬНИХ СИСТЕМ

Григор'єв О. А., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Безпеку і надійність роботи факельних систем забезпечують джерела займання, засоби контролю, сигналізації та індикації наявності полум'я запально-чергових пальників. Найбільш оптимальні результати були отримані при використанні таких пальників інжекційного типу, які ефективно працюють на низькокалорійних газах без додавання висококалорійного [1,2].

Для оцінки ефективності роботи запально-чергової пальника необхідно знати температуру горіння газової суміші, яка залежить від температур палива і окислювача. Це призводить до необхідності розглядання впливу температури ежктуруємого повітря на температуру горіння низькокалорійного газу на прикладі феррогаза, отримуваний при виплавці феромарганцю. Склад газу наведено в табл. 1.

Таблиця 1 - Об'ємний склад компонентів скидних низькокалорійних газів

CO ₂ , %	CO, %	CH ₄ , %	H ₂ , %	N ₂ , %
4	33,4	3	1,8	57,8

Основними горючими компонентами феррогаза є:

- Оксид вуглецю CO: $2CO + O_2 = 2CO_2 + 1008,6 \text{ кДж/моль}$;
- Метан CH₄: $CH_4 + 2O_2 = CO_2 + 2H_2O + 951,97 \text{ кДж/моль}$;
- Водень H₂: $2H_2 + O_2 = 2H_2O + 483,62 \text{ кДж/моль}$.

Температурою горіння палива називається температура, яку отримують продукти згорання в результаті нагрівання їх теплотою, що виділяється в процесі горіння. Температура горіння (t_k) визначається з теплового балансу горіння 1 м³ газу, °С [3]:

$$t_k = \frac{Q_H^c + V_B \cdot C_B \cdot t_B + C_T \cdot t_T}{\sum(V_i \cdot C_i) = \frac{Q_{\text{подв}}}{C_{\text{пр.сг.}}}} \quad (1)$$

де C_B, C_T – теплоємності повітря, кДж/К·м³(пов), та скидного газу, кДж/К·м³(газу);

t_B, t_T – температури повітря та скидного газу, °С;

V_B – об'ємна витрата повітря, м³(пов)/ м³(газу);

V_i – об'ємний вихід компонентів продуктів згорання ($V_{RO_2}, V_{N_2}, V_{H_2O}$), м³(комп)/м³(газу);

C_i – теплоємності компонентів продуктів згорання, кДж/ К·м³ (комп.);

$Q_{\text{сн}}$ – нижча теплота згорання скидних газів, кДж/м³, визначається за формулою:

$$Q_H^c = 0,01 \left[Q_{CO} \cdot CO + Q_{H_2} \cdot H_2 + Q_{H_2S} \cdot H_2S + \sum [(Q_{C_mH_n} \cdot C_mH_n)] \right] \quad (2)$$

де $Q_{CO}, Q_{H_2}, Q_{H_2S}, Q_{C_mH_n}$ - нижчі теплоти згорання індивідуальних газів, кДж/м³,

CO, H₂, H₂S, C_mH_n – об'ємні концентрації газів, %.

Точне визначення температури t_k за наведеною формулою можливо здійснити тільки шляхом послідовних наближень, так як теплоємності складових продуктів згорання є функцією шуканої температури. При стехіометричному спалюванні газоподібного палива розрахункова формула наступна, м³(пов.)/м³(газу) [8].

$$V_B^0 = 0,0476 \left[\sum \left(m + \frac{n}{4} \right) C_mH_n + 0,5(CO + H_2) + 1,5H_2S - O_2 \right] \quad (3)$$

Розрахункові значення обсягів повітря, м³, визначаються на 1 м³ газоподібного палива. Повітря і газ беруться при нормальних умовах (при 0 °С и 0,1013 МПа).

Дійсний витрата повітря визначається за формулою

$$V_B = \alpha_T V_B^0, \quad (4)$$

де α_T – коефіцієнт надлишку (витрати) повітря, $\alpha_T = 1,01 \div 1,5$.

$$\alpha_T = \frac{V_B^0 + V_B^{изб}}{V_B^0}. \quad (5)$$

$V_{изб}^B$ – надлишкове для процесу горіння кількість повітря.

Оптимальне значення α_T в експлуатації встановлюється експериментально. При коефіцієнті надлишку повітря $\alpha \geq 1$ і повному згорянні палива газоподібні продукти теоретично не містять окису вуглецю.

Дійсні обсяги продуктів згорання, m^3 / m^3 , обчислюються за формулами при $\alpha > 1$.

(6)

При спалюванні газоподібного палива виходи питомих обсягів сухих продуктів згорання, $m^3(\text{прод.сгор.})/m^3(\text{газу})$ визначаються за формулою:

(7)

де V_{RO_2} – питомий об'єм трьохатомних газів, $m^3(RO_2)/m^3(\text{газу})$,

$$V_{RO_2}^0 = V_{CO_2} + V_{SO_2}; \quad (8)$$

$$V_{N_2}^0 = 0,79V_B^0 + 0,01N_2; \quad (9)$$

$$V_{RO_2}^0 = 0,01 \left[\sum (m C_m H_n) + C O_2 + CO + H_2 S \right]. \quad (10)$$

Питомий вихід водяної пари:

$$V_{H_2O}^0 = 0,01 \left[\sum \left(\frac{n}{2} C_m H_n \right) + H_2 S + H_2 + 0,124 \cdot d_r + 0,0161 V_B^0 \right], \quad (11)$$

$$V_{H_2O} = V_{H_2O}^0 + 0,0161(\alpha - 1)V_B^0. \quad (12)$$

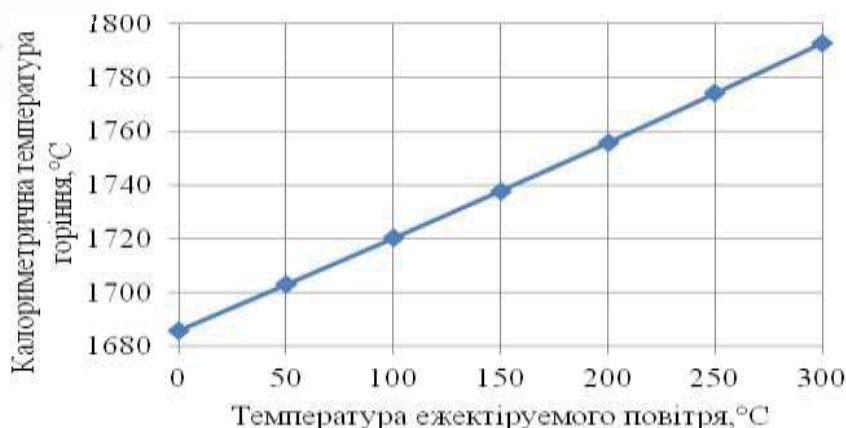
де d_r - вологовміст газового палива (в стані насичення маса водяної пари в газі).

У теплових розрахунках вологосодержание газу приймалася в залежності від його температури в підвідному газопроводі, коефіцієнт надлишку повітря прийнятий 1,01. Температура повітря приймалася від $0^{\circ}C$ до $300^{\circ}C$. Температура газів після сухої очистки $56^{\circ}C$.

Таблиця 2 - Результати розрахунків показників продуктів згорання

Q_n^c , кДж/м ³	V_B , м ³ /м ³	V_{RO_2} , м ³ /м ³	V_{N_2} , м ³ /м ³	V_{H_2O} , м ³ /м ³	V_r , м ³ /м ³
5492	1,123	0,405	1,465	0,145	2,026

Розрахункова залежність $t_K=f(t_B)$ представлена на мал. 1.

Малюнок 1 - Залежність калориметричної температури горіння від температури ежектируемого повітря

Аналіз отриманої залежності дозволяє зробити висновок про те, що з підвищенням температури ежектіруемого повітря калориметрична температура горіння підвищується.

Інформаційні джерела:

1. Современные горелочные устройства (конструкции и технические характеристики) [Текст]: Справочное издание / А.А. Винтовкин, М.Г. Ладыгичев, В.Л. Гусовский, А.Б. Усачев. – М.: Машиностроение – 1, 2001. — 496 с.
2. Патент 103475 UA , МПК F23D 14/24 (2006.01); F23D 14/46 (2006.01) Газовий пальник [Текст] / Григор'єв О.А. – № а201505972; заявл.17.06.2015; опубл.25.12.2015, Бюл. №24, 2015 р.
3. Котли-утилізатори. Навчальний посібник[Текст] / М.М. Кологривов, Т.А. Сагала, В.П. Бузовський: Одеська національна академія харчових технологій. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 84 с.

Науковий керівник: доцент., к.т.н. Кологривов М.М., ОНАХТ

УДК 621.18

**РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРОБКИ СТЕНДУ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ
ХАРАКТЕРИСТИК ПАЛЬНИКІВ ФАКЕЛЬНИХ СИСТЕМ**

Григор'єв О. А., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій

Гази металургійних підприємств, що відходять, є низькокалорійними. Перед видаленням газів в атмосферу їх спалюють. Надійність запалювання і стійкість горіння полум'я в факельних системах забезпечують запально-чергові пальники.

Для експериментального дослідження характеристик запально-чергового пальника нової конструкції на ЗАТ «Теплоприбор» розроблений стенд. Пальник, що досліджується, є ежекційного типу та захищен патентом [1].

Стенд призначений для вирішення наступних завдань:

- вивчення ефективності спалювання низькокалорійного газу без добавки висококалорійного;
- вивчення спалювання газових сумішей різного складу;
- вивчення впливу конструктивних особливостей запально-чергового пальника на процес горіння;
- вплив термодинамічних параметрів газових сумішей і повітря на процес горіння;
- вплив напрямку горіння факела на процес горіння;
- вивчення утворення оксидів азоту при горінні газів.

ГЛОСАРІЙ

<i>Алексеева В.А.</i>	3
<i>Агарков В.В.</i>	94
<i>Андерсон О.Ю.</i>	4
<i>Архипова Л.М.</i>	59
<i>Банде Т.М.</i>	31
<i>Білоус І.Ю.</i>	72
<i>Богач В.В.</i>	83
<i>Боднар І. О.</i>	5
<i>Бочкова О. Ю.</i>	41
<i>Будниченко А. А.</i>	9
<i>Вороненко Ю. Є.</i>	7
<i>Гарягдиев Б.</i>	10
<i>Гижко А. В.</i>	41
<i>Годунов П.А.</i>	12
<i>Горобченко Ю.С.</i>	30
<i>Григор'єв О. А.</i>	14, 16
<i>Гринюк В.І.</i>	38
<i>Гурбангельдиев Иляс</i>	19
<i>Двирный В.В.</i>	75
<i>Двирный Г.В.</i>	75
<i>Дідук К.А.</i>	77
<i>Евсюкова Д.Ю.</i>	50
<i>Єлгаєва М.О.</i>	74
<i>Жеплінська М.М.</i>	20
<i>Зайцев Д.В.</i>	52
<i>Іванов В.В.</i>	54
<i>Йоллыев К.</i>	22
<i>Карташова М.В.</i>	31
<i>Коваленко В.И.</i>	50
<i>Козаченко И. С</i>	23
<i>Крушенко Г.Г.</i>	75
<i>Кульгейко А. Н.</i>	39

<i>Лазарів І.Р.</i>	24
<i>Лещенко В. В.</i>	43
<i>Лук'янова О.С.</i>	56
<i>Мазуренко С.Ю.</i>	79
<i>Макеева Е.Н.</i>	57
<i>Манюк О.Р.</i>	59
<i>Морозов А.А.</i>	93
<i>Мельник Е.И.</i>	47
<i>Нгуєн Ван Фук</i>	61
<i>Нижников А.А.</i>	26
<i>Никитенко Д.А.</i>	27
<i>Озолин Н.Е.</i>	81
<i>Осадчук Е.А.</i>	83, 86
<i>Осипенко Н.С.</i>	63
<i>Павлів Л.В.</i>	65
<i>Петрикеев М.М.</i>	4
<i>Полторацкий М.И.</i>	29
<i>Помазкина А.Ю.</i>	63
<i>Привалова А.А.</i>	30
<i>Продан Я.М.</i>	33
<i>Радош С.А.</i>	57
<i>Решетникова С.Н.</i>	75
<i>Савинков П.В.</i>	79
<i>Сенчук В.О.</i>	34
<i>Сирбул А. О.</i>	77
<i>Снятков М.В.</i>	71
<i>Соколюк А.В.</i>	69
<i>Солодка А.В.</i>	67
<i>Спильная Е.А.</i>	69
<i>Стоянов С.В.</i>	71
<i>Суходуб І.О.</i>	61
<i>Тіхоненко Р. О.</i>	43

<i>Тумбуркат К.</i>	90, 92
<i>Тодосенко А.В.</i>	33
<i>Триль А.</i>	95
<i>Федичина А.В.</i>	36
<i>Феськова В.П.</i>	27
<i>Хмура А.А</i>	88

<i>Шарана В.И.</i>	91
<i>Шевченко О.М.</i>	72
<i>Шеламов А.А.</i>	29
<i>Юфанова Т.С.</i>	45
<i>Юшкевич А.В.</i>	30
<i>Янчев И.С.</i>	81

НТБ ОНАХТ

**ЕКОЛОГО-ЕНЕРГЕТИЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ**

**ХVІ ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА
СТУДЕНТІВ
(14 квітня 2016 р.)**

**Збірник наукових праць
Секція 2: «Теплофізика, теплоенергетика, наноматеріали та
нанотехнології»**

НТБ ОНАХТ

Підписано до друку 12.04.2016 р. Формат 60x84 1/16.
Гарн. Таймс. Умов.- друк. арк5,1. Тираж 25 прим.
Замовл. №.791
ВЦ «Технолог»